

**Efektyvus gamintojo
atsakomybės principo
įgyvendinimas tvarkant
gaminių ir kitas atliekas
Šiaulių ir Panevėžio
regionuose**

2014

Povilas Baltusevičius

Temos:

- Gamintojų ir (ar) importuotojų veiklos teisinis reglamentavimas;
- Gamintojo atsakomybės principas;
- Gamintojų ir importuotojų teisės ir pareigos;
- Savivaldybių teisės ir pareigos tvarkant gaminių atliekas.

GAMINTOJŲ IR (AR) IMPORTUOTOJŲ VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS (1)

Gamintojas – teisės aktų nustatyta tvarka įregistravęs savo veiklą asmuo, kuris:

1) Lietuvos Respublikos teritorijoje gamina alyvas, apmokestinamuosius gaminius (išskyrus baterijas ir akumuliatorius) ir (ar) gaminius pakuoja arba

2) pirmą kartą verslo tikslais tiekia baterijas ar akumuliatorius (įskaitant į prietaisus ar transporto priemones įmontuotas baterijas ar akumuliatorius) Lietuvos Respublikos rinkai, naudodamas bet kokias, taip pat nuotolinio ryšio, priemones, arba

3) gamina elektros ir elektroninę įrangą ir paženklinimą savo ženklų atlygintinai perleidžia kitam asmeniui; arba iš kitų tiekėjų gautą ir savo ženklų paženklinimą įrangą atlygintinai perleidžia kitam asmeniui; arba verslo tikslais importuoja ar eksportuoja į valstybę narę, naudodamas bet kokias, taip pat nuotolinio ryšio, priemones, arba

4) gamina transporto priemones ar verslo tikslais importuoja į valstybę narę;

GAMINTOJŲ IR (AR) IMPORTUOTOJŲ VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS (2)

Importuotojas – teisės aktų nustatyta tvarka įregistravęs savo veiklą asmuo, kuris:

1) importuoja ir (ar) iš kitos valstybės įveža alyvas, apmokestinamuosius gaminius (išskyrus baterijas ir akumulatorius) ir gaminių pripildytą pakuotę į Lietuvos Respublikos teritoriją arba

2) importuoja ir (ar) iš kitos valstybės įveža ir pirmą kartą verslo tikslais tiekia baterijas ar akumulatorius (įskaitant į prietaisus ar transporto priemones įmontuotas baterijas ar akumulatorius) Lietuvos Respublikos rinkai, naudodamas bet kokias, taip pat nuotolinio ryšio, priemones, arba

3) iš kitos valstybės narės įveža ir verslo tikslais Lietuvos Respublikos rinkai tiekia elektros ir elektroninę įrangą, naudodamas bet kokias, taip pat nuotolinio ryšio, priemones, arba

4) iš kitos valstybės narės įveža ir verslo tikslais Lietuvos Respublikos rinkai tiekia transporto priemones, arba

5) iš lizingo (finansinės nuomos) paslaugas teikiančios finansų įstaigos lizingo (finansinės nuomos) būdu įsigyja į Lietuvos Respublikos teritoriją importuotus ir (ar) įvežtus 1–4 punktuose išvardytus gaminius ir (ar) gaminių pripildytą pakuotę. Šiuo atveju lizingo (finansinės nuomos) paslaugas teikianti finansų įstaiga nelaikoma importuotoju. Jei lizingo (finansinės nuomos) sutartis nutraukiama, šiuo įstatymu gaminių importuotojui nustatytas pareigas, atsiradusias po sutarties nutraukimo ir turto susigrąžinimo iš buvusio lizingo gavėjo, perima lizingo (finansinės nuomos) paslaugas teikianti finansų įstaiga.

GAMINTOJŲ IR (AR) IMPORTUOTOJŲ VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS (3)

Gaminių atliekos – atliekos, kurios susidaro pasibaigus alyvų, elektros ir elektroninės įrangos bei Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo nustatyta tvarka apmokestinamųjų gaminių naudojimo laikui, ir eksploatuoti netinkamos transporto priemonės;

Apmokestinamieji gaminiai – pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą apmokestinami gaminiai (padangos, sveriančios daugiau kaip 3 kg; akumuliatoriai; galvaniniai elementai; vidaus degimo variklių degalų, tepalų, oro filtrai; automobilių hidrauliniai (tepaliniai) amortizatoriai);

Tiekimas Lietuvos Respublikos vidaus rinkai – gaminių bei tuščių ar gaminiiais pripildytų pakuočių perleidimas už atlygį ar nemokamai kitam asmeniui Lietuvos Respublikos teritorijoje arba gaminių bei gaminiiais pripildytų pakuočių sunaudojimas savoms reikmėms.

Komunalinės atliekos – buitinės (buityje susidarančios) atliekos ir kitokios atliekos, kurios savo pobūdžiu ar sudėtimi yra panašios į buitines atliekas.

Gamintojų atsakomybės principo įgyvendinimas

Gamintojų atsakomybės principo įgyvendinimas

Siekiant mažinti gaminių ir pakuočių atliekų neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, vadovaujamaši gamintojo atsakomybės principu, pagal kurį gamintojams ir importuotojams teisės aktuose įtvirtinama atsakomybė už jų vidaus rinkai pateiktų gaminių ir pakuočių poveikį aplinkai per viso būvio ciklą nuo gamybos iki saugaus atliekų sutvarkymo, įskaitant gaminių ir pakuočių atliekų surinkimo, vežimo, perdirbimo, naudojimo ir šalinimo sistemos organizavimą ir (ar) finansavimą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo užduočių įgyvendinimą, informacijos apie gaminius, pakuotes ir jų atliekų tvarkymą teikimą šių gaminių naudotojams ir atliekų tvarkytojams.

Gamintojo atsakomybės principas taikomas tvarkant šiuos atliekų srautus:

- **apmokestinamųjų gaminių (padangos, akumulatoriai, baterijos, vidaus degimo variklių degalų, tepalų, išsiurbimo oro filtrai, automobilių hidrauliniai (tepaliniai) amortizatoriai);**
- **elektros ir elektroninės įrangos;**
- **ekspluatuoti netinkamų transporto priemonių;**
- **alyvų;**
- **pakuočių.**

GAMINTOJŲ IR IMPORTUOTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS (1)

- **registruotis** aplinkos ministro nustatyta tvarka;
- **organizuoti** surinkimą, vežimą, paruošimą naudoti, naudojimą atliekų, kurios susidarė naudojant gamintojų ir importuotojų Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais tiektus gaminius, ir (ar) dalyvauti organizuojant tokių atliekų tvarkymą savivaldybių organizuojamose komunalinių atliekų tvarkymo sistemose;
- aplinkos ministro nustatyta tvarka **šviesti ir informuoti** visuomenę atliekų tvarkymo klausimais;
- **apmokėti** šios dalies 2 punkte nurodyto atliekų surinkimo, vežimo, paruošimo naudoti ir naudojimo išlaidas, taip pat šios dalies 3 punkte nurodyto visuomenės švietimo ir informavimo organizavimo ir vykdymo išlaidas;
- tvarkyti gaminių **apskaitą** ir teikti apskaitos **ataskaitas** aplinkos ministro nustatyta tvarka.

GAMINTOJŲ IR IMPORTUOTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS (2)

Nustatytas pareigas gamintojai ir importuotojai gali vykdyti:

individualiai – organizuodami savoms reikmėms sunaudotų gaminių bei pakuočių atliekų tvarkymą, Atliekų tvarkymo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka šias atliekas tvarkydami patys arba perduodami jas tokias atliekas turinčiam teisę tvarkyti atliekų tvarkytojui;

kolektyviai – steigdami šio įstatymo 10 straipsnyje nurodytą gamintojų ir importuotojų organizaciją ir (ar) tapdami tokios organizacijos dalyviais ir jai pavėsdami organizuoti gaminių bei pakuočių atliekų tvarkymą ir vykdyti visas ar dalį šio įstatymo nustatytų pareigų arba organizacijai sutartiniais pagrindais pavėsdami organizuoti pakuočių atliekų tvarkymą ir vykdyti visas ar dalį šio įstatymo nustatytų pareigų netapdami organizacijos dalyviais.

Savivaldybių teisės ir pareigos tvarkant gaminių atliekas (1)

LR Atliekų tvarkymo įstatymo 30 straipsnis.

įgyvendinti visuomenės informavimo, švietimo ir mokymo priemones komunalinių atliekų tvarkymo srityje;

Komunalinių atliekų tvarkymas turi būti organizuojamas taip, kad skatintų atliekas naudoti ir perdirbti. Visiems komunalinių atliekų turėtojams, neimant papildomo mokesčio, išskyrus nustatytą vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą (toliau – rinkliava) ar kitą įmoką už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir komunalinių atliekų tvarkymą, turi būti:

Savivaldybių teisės ir pareigos tvarkant gaminių atliekas (2)

- užtikrinta galimybė atiduoti buityje susidarančias statybos ir griovimo atliekas, baldų, **elektros ir elektroninės įrangos, naudotų padangų ir kitas** komunalines atliekas;
- užtikrinta galimybė atiduoti buityje susidarančias pavojingas atliekas (išskyrus baterijų ir akumuliatorių atliekas). Savivaldybės privalo užtikrinti, kad jų organizuojamos komunalinių atliekų tvarkymo sistemos **neatsisakytų priimti baterijų ir akumuliatorių atliekų** iš gyventojų.

Savivaldybių teisės ir pareigos tvarkant gaminių atliekas (3)

- Šiame Įstatyme gamintojams ir importuotojams nustatyta pareiga organizuoti atliekų, kurios susidarė naudojant **gamintojų ir importuotojų tiekus** Lietuvos Respublikos vidaus rinkai verslo tikslais gaminius (elektros ir elektroninę įrangą, supakuotus gaminius), tvarkymą ir Vyriausybės nustatytoms elektros ir elektroninės įrangos ir (ar) pakuočių atliekų tvarkymo užduotims įvykdyti gamintojai ir importuotojai ar licencijuotos organizacijos gali diegti **savivaldybės organizuojamą komunalinių atliekų tvarkymo sistemą papildančias atliekų surinkimo sistemas**. Šiuo atveju atliekų surinkimo sistemos diegimo sąlygos turi būti suderintos su savivaldybe Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

Savivaldybių teisės ir pareigos tvarkant gaminių atliekas (4)

- įrengti didelių gabaritų atliekų (baldų, statybos ir griovimo, **elektros ir elektroninės įrangos atliekų, naudotų padangų, pavojingų buitinių atliekų ir kt.**) surinkimo aikšteles ir organizuoti didelių gabaritų atliekų surinkimą kitais būdais;
- **mažinti** šalinamų savivaldybės teritorijoje susidariusių **komunalinių atliekų kiekį**;
- **šviesti ir informuoti visuomenę** apie buityje susidarančių atliekų tvarkymo galimybes

Savivaldybių teisės ir pareigos tvarkant gaminių atliekas (5)

25 straipsnis. Savivaldybių funkcijos

Savivaldybės organizuoja komunalinių atliekų tvarkymo sistemas, būtinas jų teritorijose susidarančioms komunalinėms atliekoms tvarkyti, užtikrina tų sistemų funkcionavimą, **organizuoja atliekų, kurių turėtojo nustatyti neįmanoma arba kuris neegzistuoja, tvarkymą** ir administruoja komunalinių atliekų tvarkymo paslaugos teikimą.

JŪSŲ APLINKOSAUGINIŲ PROBLEMŲ SPRENDIMAI

Nemokamas įmonių veiklos aplinkosauginis vertinimas

A.Juozapavičiaus 3-109, Vilnius | Tel.: (8-5) 276 16 79 | El.paštas: info@biosistema.lt | www.biosistema.lt